
Seks lægemiddelgrupper, der kræver din særlige opmærksomhed – og forslag til sikkerhedsforanstaltninger

Alle lægemidler kan indgå i en utilsigtet hændelse, men nogle lægemidler ses hyppigere i utilsigtet hændelser, med alvorlige konsekvenser for patienten. Huskelisten kan hjælpe dig og din arbejdsplads med at være opmærksomme på de lægemidler, der kræver særlige sikkerhedsforanstaltninger.

**Du bør være ekstra opmærksom,
når du håndterer disse seks lægemidler:**

- **ANTIDIABETIKA**
(INSULIN OG PERORALE ANTIDIABETIKA)
- **ANTIKOAGULANTIA (AK)**
(WARFARIN, HEPARINER, NYE ORALE AK LÆGEMIDLER)
- **LAVDOSIS METHOTREXAT**
- **KONCENTRERET KALIUM**
(KALIUMKLORID, KALIUMPHOSPHAT)
- **OPIOIDER**
(EX MORFIN, CODEIN, FENTANYL, METADON, OXYCODON)
- **GENTAMICIN**

ANTIDIABETIKA (INSULIN OG PERORAL ANTIDIABETIKA)

- **Vær opdateret på lægemidlerne.** Herunder:
  - Kontrol af blodsukker og beregning af dosering
  - De forskellige typer af antidiabetika og deres anvendelse

- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.** Herunder:
  - Behandling omkring operationer
  - Iv insulinbehandling
  - Behandling ved flydende ernæring
  - Forebyggelse af forvekslinger mellem forskellige insulinpræparater
  - Ændringer i behandlingsregime
  - Overlevering af ændringer til primærsektor

- **Adskil de forskellige typer insulin - tag kun én pen frem ad gangen.** Pn insulin opbevares særskilt og mærkes tydeligt med, hvornår det skal bruges.

- **Dobbeltkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke og dosis
  - Infusionshastighed
  - Blodsukker

ANTIKOAGULANTIA

(WARFARIN, HEPARINER, NYERE ORALE BLODFORTYNDENDE LÆGEMIDLER)

- **Være opdateret på lægemiddel.** Herunder:
  - Risikopatienter
  - Kontrol af blodets størkningsevne (INR)
  - Interaktioner

- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.** Herunder:
  - Behandling omkring operationer / bridging
  - Reordination efter pausering
  - Forebyggelse af forvekslinger af styrker/mg og antal
  - Ændringer i behandlingsregime
  - Overlevering af ændringer til primærsektor

- **Dobbeltkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke, dosis og enheder - vær speciel OBS på IE/sprøjte eller IE/ml
  - Infusionshastighed
  - Dobbeltdordination

LAVDOSIS METHOTREXAT

- **Vær opdateret på lægemiddel.** Herunder:
  - Risikopatienter
  - Kontrol af hvide blodlegemer og blodplader
  - Bivirkninger
- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.** Herunder:
  - Forebyggelse af forvekslinger af dag og ugedosering
  - Ændringer i behandlingsregime
  - Opfølgning på blodprøvekontrol
  - Overlevering af ændringer til primærsektor
- **Dobbeltkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke og dosis
  - Hyppighed (dag/uge)

KONCENTRERET KALIUM (KALIUMKLORID, KALIUMPHOSPHAT)

- **Vær opdateret på lægemidlerne.** Herunder:
  - Risikopatienter
- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.**
  - Fortynd altid koncentreret kaliumklorid og kaliumphosphat
- **Dobbelkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke
  - Infusionshastighed

OPIOIDER (EX MORFIN, FENTANYL, METADON, OXYCODON)

- **Være opdateret på lægemidlerne.** Herunder:
  - Risikopatienter
  - De forskellige typer af opioider og deres anvendelse
  - Ækvivalenteriske doser
  - Bivirkninger blandt andet afhængighed
- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.** Herunder:
  - Pn ordination
  - Iv opioidbehandling
- **Dobbelkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke, dosis og enheder
  - Dobbelordination, herunder med plastre
  - Hvor og hvornår plaster er administreret

GENTAMICIN

- **Være opdateret på lægemidlerne.** Herunder:
  - Risikopatienter
  - Bivirkninger / CAVE
  - Interaktion
  - Kontrol af plasmakoncentration og nyrefunktion
- **Kend den lokale instruks i ordination og håndtering af disse lægemidler.** Herunder:
  - Blodprøvekontrol og opfølgning på svar
  - beregningsalgoritmer
- **Dobbeltkontrol ved administration.** Tjek
  - Lægemiddel
  - Styrke og dosis
  - Dobbeltdordination fx ved overgange mellem afdelinger
  - Hyppighed (højst en gang i døgnet)

Hvad kan du gøre?

Listen kan forhåbentlig hjælpe jer med at være opmærksomme på de lægemidler, der kræver særlige sikkerhedsforanstaltninger.

Eksempler på særlige sikkerhedsforanstaltninger kan være, at du kan:

- Forsøge at skabe ro omkring medicin håndteringen
- Forsøge at gøre din kommunikation om lægemidlerne entydig og klar
- Bede en kollega om at dobbelttjekke, når du har beregnet en dosis
- Tjekke indløbshastigheden på dråbetælleren og følge slangen fra patient til pumpe en ekstra gang
- Dobbeltkontrollere om ordinationen er i mg eller i antal tabletter, i antal ml eller i.e.
- Være særlig opmærksom på om de blodprøver, som bruges til kontrol, er bestilt, taget og set
- Hjælpe med, at patienten kender den rette dosis, og ved hvornår og hvordan lægemidlet skal indtages (fx antal enheder eller at lægemidlet kun tages en gang om ugen)
- Være med til at skabe en kultur, hvor der er i orden at spørge, hvis man er i tvivl.

Hvad kan organisationen gøre?

Organisationen kan sørge for sikkerhedsforanstaltninger som;

- At der bliver skabt ro omkring medicin håndteringen
- At der er den nødvendige kompetence hos personalet i de anvendte lægemidlerne og pumper
- At etablere beslutningsstøtte
- At have regneprogrammer / tabeller til dosering
- Kun at opbevare de styrker som anvendes
- At bruge opløsninger som på forhånd er opblandet, når det er muligt
- At koncentrerede opløsninger er opbevaret separat og aflåst

Denne liste, over lægemiddelgrupper, der kræver din særlige opmærksomhed, er baseret på listen over risikosituationslægemidler, som er udarbejdet af Patientombuddet og det Rådgivende Udvalg for Medicinområdet.

Listen over risikosituationslægemidler tager udgangspunkt i; hændelser rapporteret til Dansk patientsikkerhedsdata, offentlige klagesager fra Patientombuddet samt danske og udenlandske publikationer efter individuel vurdering i Udvalget.

Inklusionskriterier er:

- Alvorlige faktuelle forebyggelige lægemiddelrelaterede hændelser
- Hændelsen som giver læring, og hvor der er sandsynlighed for, at det sker igen
- Behandling trods kontraindikation / forsigtighedsregler / interaktion inkluderes, når Udvalget finder det relevant (konsensus proces).

Alvorlige forebyggelige lægemiddelrelaterede hændelser er defineret som en utilsigtede hændelser, der har medført indlæggelse, forlænget indlæggelse, behov for akut livreddende behandling, varige mén eller død.

For yderligere information om Listen over risikosituationslægemidler se; Patientombuddet.dk eller dpsd.dk.

Listen over risikosituationslægemidler vil blive revideret en gang årligt.

Patientombuddet er en statslig styrelse under Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse.

Patientombuddet
Finsensvej 15
2000 Frederiksberg
Telefon 72 28 66 00
Fax 72 28 66 01
pob@patientombuddet.dk

www.patientombuddet.dk